

Foreningsfodbold og piger med anden etnisk baggrund end dansk

Et kvalitativt studie af sociale kvaliteter blandt U14-piger på etnisk blandede fodboldhold

STINE MULDBAK ANDERSEN & MATHIAS MØLLER JESPERSEN

Foreningsidrætten bliver forbundet med en række sociale potentialer i form af mangfoldighed og inklusion. Det forventes fra politisk side, at foreningsidrætten bidrager til integration af borgere med anden etnisk baggrund end dansk og til et større socialt netværk. Artiklen er baseret på et kvalitativt studie af sociale kvaliteter på to etnisk blandede U14-pigefodboldhold. Resultaterne peger på, at skolen er den mest centrale arena for etableringen af sociale relationer, men at fodboldholdet er med til at styrke relationen til hinanden og oplevelsen af at være del af et fællesskab.

STINE MULDBAK ANDERSEN
Cand. scient. Idræt & Sundhed
Idræts- og ungekonsulent, Gentofte Kommune
stine_muldbak@hotmail.com

MATHIAS MØLLER JESPERSEN
Cand. scient. Idræt & Sundhed
Fuldmægtig, Kontor for Dagtilbud, Børne- og Undervisningsministeriet
Jespersen28@hotmail.com

INTRODUKTION

Gennem de seneste årtier er Danmark blevet mere og mere multikulturelt, i takt med at antallet af indvandrere og efterkommere med en ikke-vestlig baggrund er steget i landet. I 2019 udgjorde andelen af ikke-vestlige immigranter 13,7%, mens andelen i 1980 var 3% (Danmarks Statistik, 2019). Udviklingen har bevirket, at samfundet i dag er præget af etnisk og kulturel mangfoldighed, og det viser sig både politisk og inden for forskningen, hvor spørgsmålet om integration begge steder har interesse (Agergaard, 2013). I den sammenhæng har idrætten i en årrække været brugt som middel til kulturel og social integration.

Fra politisk side tilskrives idrætten ud over sundhedsfremmende egenskaber (Thing & Ottesen, 2008) en række sociale potentialer, hvilke i særdeleshed er forbundet med foreningsidrætten (Østerlund, 2014: 101). Den nuværende såvel som de to tidligere regeringer understreger vigtigheden af de frivillige foreninger for demokratiet, sammenhængskraften og tilliden i det danske samfund (Regeringen, 2016: 79; Regeringen, 2022: 50; UFM, 2019: 18). I henhold dertil forventes det, at foreningsidrætten kan bidrage til social og kulturel integration blandt borgere med anden etnisk baggrund end dansk, og at foreningerne kan fremme danske værdier og normer og bidrage til et større socialt netværk (Ibsen & Eichberg, 2012; Ager-

gaard, 2013; Ibsen, 2014). Tidligere udlændinge- og integrationsminister, Mattias Tesfaye, argumenterer med et fælles samarbejde med DGI, DBU og DIF for, at flere børn med indvandrerbaggrund skal ind i foreningsfællesskabet (uim.dk, 2021).

Empirisk er spørgsmålet om, hvorvidt foreningsidrætten lever op til forventningerne om de omtalte sociale kvaliteter, vanskeligt at undersøge (Agergaard & Sørensen, 2010; Østerlund & Seippel, 2013; Østerlund, 2014). Antagelserne er ikke desto mindre forbundet med Putnams begreb om social kapital, der peger på, at sociale relationer har en positiv betydning for den enkelte såvel som samfundet. Der opbygges tillid og gensidighed i de sociale relationer, og det ligestiller de enkelte på tværs af sociale og etniske skel og bidrager til, at samfundet bliver mere velfungerende og demokratisk (Putnam et al., 1993).

Der befinder sig således en række paralleller mellem de værdier, foreningsidrætten tilskrives fra politisk side, og den teoretiske forståelse af begrebet social kapital. Denne sammenhæng har dannet grundlaget for specialet, som denne artikel er skrevet på baggrund af. Formålet er at opnå en dybere forståelse for og bidrage med nuancer til fortællingen om idrætsforeningernes sociale element, hvilket af og til fremstår som en selvfølgelighed. På trods af det er der i forskningen behov for dybdegående undersøgelser, der belyser, hvorvidt idrætsforeningernes sociale kvaliteter er reelle (Østerlund, 2014).

I særdeleshed viser fodbold sig at være en hensigtsmæssig idrætsgren, når det gælder sociale relationer og dermed integration og opbygning af social kapital grundet kravet til samarbejde (Andersen et al., 1997; Østerlund, 2014). Det er dog ikke alle grupper i samfundet, som dyrker lige meget idræt. Flere undersøgelser peger på, at piger med en anden etnisk baggrund end dansk dyrker mindre idræt end etnisk danske piger (Pilgaard & Rask, 2016; Ibsen et al., 2012; Ibsen et al., 2015). En kortlægning fra Dansk Boldspil-Union viser, at 2% af medlemmerne i danske fodboldklubber er piger under 15 år med indvandrer- og efterkommerbaggrund (Bennike et al., 2020). Denne artikels fokus er på en række af de piger med anden etnisk baggrund end dansk, der har fundet vej til foreningslivet. Artiklen er baseret på et casestudie af to U14-pigehold i to københavnske fodboldforeninger: B1908 og Nørrebro United (NBU). Begge hold har en nogenlunde ligelig fordeling af piger med henholdsvis etnisk dansk og anden etnisk baggrund. Gennem observationer og interviews med fodboldspillere og trænere bidrager artiklen med en nuanceret forståelse for foreningsfodboldens indflydelse på sociale relationer, hvilke former for sociale relationer der eksisterer blandt spillerne, og hvad der ligger til grund herfor. Putnams begreber om social kapital og henholdsvis brobyggende og afgrænsende social kapital anvendes som teoretisk inspiration. Formålet med artiklen er at undersøge, hvordan deltagelse på foreningsfodboldhold har betydning for opbygning af brobyggende og afgrænsende social kapital hos U14-piger med anden etnisk baggrund end dansk, og hvad det kan forklares med.

TEORETISK RAMME

Robert Putnams begreb social kapital anvendes i artiklen som teoretisk ramme.

Social kapital og henholdsvis brobyggende og afgrænsende social kapital bidrager til at forstå og analysere de relationer, der eksisterer blandt pigerne på fodboldholdene.

Putnam betragter individets sociale kapital som en samfundsressource. Han fremhæver deltagelse i frivillige organisationer som væsentligt for udvikling af social kapital, da det dels giver mulighed for opbygning af sociale relationer og dels giver individet styrker, der kan bruges i andre samfundsmæssige aspekter (Putnam, 2000: 117). Samtidig peger han på, at den øgede etniske diversitet, som opleves i moderne samfund i dag, udfordrer den sociale kapital (Putnam, 2007: 138).

Social kapital beskrives som de relationer og netværk, der opstår blandt individer. Heri opstår en forbundethed og gensidige, troværdige normer, hvilket har en stor værdi for individet (Putnam, 2000: 19). Social kapital har positiv påvirkning på individ såvel som samfund. Brede og mangfoldige sociale netværk kan øge individets mulighed for at få støtte og hjælp, der på sigt vil kunne styrke individets muligheder inden for uddannelse og job (ibid.: 138). Individet udvikler social tillid, når det indgår i sociale relationer, og det medfører, at vi i højere grad stoler på de mennesker, der indgår i vores netværk, men også på de mennesker, vi ikke kender i forvejen. Samtidig opbygger individet normer for tillidsfuld generaliseret gensidighed, der skaber troen på, at andre mennesker vil hjælpe os, når det er nødvendigt, fordi vi selv i højere grad vil være tilbøjelige til at hjælpe andre. Således kan social kapital gøre individet i stand til at løse kollektive udfordringer, og det er gavnligt for samfundet (ibid.: 21). Social tillid, gensidighed og netværk er blandt Putnams kernebegreber, og det er især dem, som artiklen anvender.

Putnam er optaget af idrættens potentielle nytte for individets sociale kapital. Det er til gavn for samfundet, når individer dyrker idræt sammen, for her skabes grobund for udvikling af social kapital (Putnam, 2000: 109). Han anskuer idrætsforeningerne som væsentlige arenaer, da han ser vigtigheden af de frivillige organisationer for individets opbygning af social kapital og civile færdigheder. Han anvender ligabowling som eksempel på en idrætsgren, der konstant styrker individets sociale kapital, da idrætten kræver, at individet indgår i sociale relationer blandt en mangfoldig gruppe af mennesker (ibid.: 113). En værdi, der kan tillægges flere holdidrætsgrene i foreningsregi.

Putnam betoner vigtigheden i at danne sociale netværk på tværs af den hjemlige befolkning og nye etniciteter, da det vil sikre inklusion og fællesskabsdannelse mellem henholdsvis den etniske majoritet og minoritet i et samfund (Putnam, 2007: 137). Samfund, der lykkes med at tage imod nye etniciteter, vil udvikle nye former for social solidaritet, hvilket vil bidrage til en ny og bredere forståelse af "os". En øget etnisk diversitet i samfundet vil ifølge Putnam kunne spille en positiv

central rolle i opbygningen af social kapital hos individet.

Teorien opdeles i henholdsvis brobyggende (*bridging*) og afgrænsende (*bonding*) social kapital. Brobyggende social kapital er karakteriseret ved at være et inkluderende netværk bestående af en mangfoldig, heterogen gruppe af individer med forskellige etniciteter, kulturel baggrund, alder og køn (Putnam, 2000). I Danmark er fodbold en sportsgren, der samler store dele af den brede befolkning (DIF, 2018; Rask & Eske, 2020), og det gør fodbold til en velegnet idrætsgren til opbygning af brobyggende social kapital. Brobyggende netværk er orienteret udadtil mod bredere dele af samfundet og involverer evnen til at indgå i netværk med individer, som er anderledes end én selv. I en idrætsforening gavner det medlemmerne at deltage i horisontale relationer, som ligestiller medlemmerne på tværs af etniske og sociale forskelle. I de brobyggende netværk udvikles en anerkendelse og respekt for andre individers særpræg, fordi individer vil være i kontakt med differentierede og mangfoldige grupper (Putnam, 2007: 143). At idrætsforeninger er velegnede arenaer til opbygning af brobyggende social kapital, begrundes Putnam med, at de netværk, medlemmerne indgår i i foreningerne, ikke udgør samme magtrelationer, som ses andre steder i hverdagslivet (Putnam et al., 1993: 174). I idrætsforeningerne besidder medlemmerne i udgangspunktet samme fordeling af magt og status uanset baggrund.

Hvor den brobyggende sociale kapital "*provides a sociological WD-40*", beskriver Putnam, at: "*bonding social capital constitutes a kind of sociological superglue*" (Putnam, 2000: 23). Den afgrænsende sociale kapital er af mere ekskluderende karakter. Her er den sociale sammensætning homogen og dermed bestående af individer, der identificerer sig med hinanden, da de kan have samme etnicitet, kulturel og religiøs baggrund, alder eller køn (Putnam, 2000: 23). Superlimen viser sig ved, at der opleves stærke interne relationelle bånd i de afgrænsende netværk, hvor høj loyalitet, tillid og gensidighed udgør en oplevelse af støtte for individet. Netværket kan fremstå som lukket over for udefrakommende, da den afgrænsende sociale kapital udgør et fåtal af relationer på tværs af netværket og øvrige dele af samfundet.

De to kapitalformer har typisk forskellig indflydelse på individ og samfund. Relationerne i de brobyggende netværk er svagere og løsere end i de afgrænsende. Til gengæld er de essentielle for at kunne opbygge social tillid og gensidighedsnormer, hvilke Putnam tillægger stor værdi for samfundets effektivitet (Putnam, 2000: 22).

Kapitalformer kan hver især være betydningsfulde komponenter i samfundet, hvad angår integration og gensidighed (ibid.: 24). Det kan få negativ betydning for samfundet, hvis individer brobygger for lidt og afgrænser for meget (ibid.: 362). De sociale relationer udgør i sig selv social kapital. Graden af henholdsvis brobyggende og afgrænsende social kapital kan have forskellig indflydelse på henholdsvis individ og samfund. Artiklen søger således dels at analysere, i hvilken grad brobyg-

gende og afgrænsende social kapital opbygges på holdene, snarere end hvorvidt det opbygges eller ej, samt dels at analysere, hvorvidt de to kapitalformer er til stede på holdet eller ej. Endelig undersøger artiklen, hvorvidt social kapital i bredere forstand opbygges på fodboldholdene, jævnfør begrebets afklaring øverst i dette afsnit.

EMPIRI

Pågældende undersøgelse er struktureret som et instrumentelt casestudie med to settings. Der tages udgangspunkt i Flyvbjergs forståelse af casestudiet som den detaljerede undersøgelse af det enkelte fænomen. Det instrumentelle casestudie benyttes, når undersøgelsen af en case har til formål at skabe indsigt i og viden om et fænomen og bidrage til at muliggøre teoretisk generalisering (Hodge & Sharp, 2016: 64-67). Artiklens case anses som afgørende for facilitering af forståelsen for fænomenet, hvordan deltagelse på foreningsfodboldhold har betydning for opbygning af brobyggende og afgrænsende social kapital hos U14-piger med anden etnisk baggrund end dansk. Det er netop nysgerrigheden på kvaliteterne ved deltagelse i foreningsfodbold og udviklingen af sociale relationer, der understreger det instrumentelle i casen. Fodboldholdene B1908 og NBU er valgt som cases, da de hver især består af både piger med etnisk dansk baggrund og piger med anden etnisk baggrund. Den sociale sammensætning gør det muligt at undersøge, hvorvidt både den brobyggende og den afgrænsende sociale kapital eksisterer blandt spillerne.

Undersøgelsen tager udgangspunkt i en anerkendelse af, at den genererede empiri ikke kan stå alene, men må forstås gennem begrebet om social kapital som teoretisk linse. Det empiriske materiale er genereret gennem en række observationer og interviews. Observationerne er tilgået med social kapital som ramme. I anvendelse af en teoristyrer tilgang til observation er det vigtigt at være reflektiv og opmærksom på svagheder ved ikke at observere alt (Thorp & Olive, 2016). Det er afgørende for formålet med undersøgelsen at indhente data fra flere datakilder, hvorfor netop observations- og interviewmetoderne er valgt. Disse metoder anses som værende interaktive (ibid.). Observationerne indgik i det empiriske materiale og bidrog til identificering af temaer og adfærd, som efterfølgende blev uddybet i interviews. Observationerne var af *overt* karakter, hvor de involverede var bevidste om, at observationerne fandt sted. Observatøren kan bevæge sig rundt i felten og indlede korte uformelle samtaler, der kan bidrage med en øget indsigt i eksempelvis komplekse situationer, der udspiller sig, uden at observatøren ellers vil forstå, hvad der er på spil (Sparkes & Smith, 2014). Der blev primært observeret fra en plads mellem spillernes tasker, hvor spillerne holdt drikkepauser, for at fremme muligheden for uformelle samtaler. Formålet var at skabe gode relationer og derigennem åbenhed og tryghed i kommende interviewsituationer. Der blev desuden

foretaget observationer op til og efter træning for at kunne observere, hvem spillerne færdedes med til og fra træningen. Opmærksomheden har været rettet mod at udvælge informanter fra flere forskellige vennegrupper. Sparkes & Smith omtaler denne tilgang til udvælgelse som meningsfuld udvælgelse og som værende kriteriebaseret (2014). Inklusionskriterierne var følgende: De skal have en anden etnisk baggrund end dansk, have spillet fodbold på holdet i minimum et år og være anset som fast spiller på det pågældende hold af træneren.

Observationerne er foretaget i perioden fra slutningen af februar til slutningen af marts 2019, én til to gange ugentligt. Varigheden af observationerne varierer, men strækker sig primært over en fodboldtræning, på mellem 75 og 100 minutter. Alt i alt er der observeret 18 fodboldtræninger ligeligt fordelt på hvert hold. Side-løbende med og efter de udførte interviews blev der igen foretaget observationer for at opnå bedre forståelse for, hvad informanterne var optaget af i interviewene.

De afholdte interviews var semistrukturerede kvalitative interviews. Det semistrukturerede interview blev benyttet, da metoden giver mulighed for at stille forberedte, fokuserede og *open-ended* spørgsmål i henhold til interviewguiden, men tillader samtidig interviewer at forfølge uforudsigelige drejninger (Smith & Sparkes, 2016). Der er gennemført interviews med i alt ti spillere og to trænere ligeligt fordelt på de to fodboldhold. Interviewene bidrog med spillernes subjektive oplevelser af de netværk og sociale relationer, de indgår i og har skabt på fodboldholdene. De gennemførte interviews bidrog hver især med nye erfaringer, som var med til at forme det næste. Der var her tale om småjusteringer, et tilpasset sprogbrug og formuleringer. Der har dog været fokus på konsistens og ikke at lade selve indholdet i interviewguiden ændre karakter. Til spiller- og trænerinterviewene blev der gjort brug af forståelige og ikke-akademiske spørgsmål i tråd med Smith og Sparkes råd omkring interviews (2016). Derfor var det vigtigt at operationalisere Putnams teori og begreber om social kapital til brug i interviews i et mere hverdagsagtigt sprog. Interviewene med spillerne blev afholdt i løbet af træningerne, enten som gående interviews, interviews på banen eller i et omklædningsrum. Afholdelsen af interviews i løbet af en træning kan dog have påvirket de enkelte interviews negativt, hvilket kan have resulteret i kortere og hurtigere svar, fordi informanterne gerne vil hurtigt tilbage til træningen. Det var dog ikke fornemmelser. Alle interviews blev struktureret således, at der var en primær interviewer og en observatør/sekundær interviewer. Fuldstændig sammenlignelige interviewsituationer havde været ideelt, hvis målet om konsistens i empirigenereringen skulle opnås. En række årsager såsom at NBU ikke havde faciliteter, der kunne benyttes, som hos B1908 og vind på banen ved B1908, der vanskeliggjorde gående interviews, var skyld i forskellige interviewsituationer. I betragtning heraf synes der stadig at være en høj grad af sammenlignelighed blandt undersøgelsens interviewudsagn.

I det empiriske arbejde er det særligt væsentligt at være opmærksom på magt-

forholdet mellem os og informanterne. Alle menneskelige relationer har en etisk dimension, hvorfor undersøgelser som dette, der undersøger interpersonelle relationer, er underlagt et etisk kodeks. Det etiske kodeks blev anerkendt i Nuremberg Code 1947 og har til formål at beskytte personer, der er genstand for en undersøgelse, og forholder sig til, at forskeren til enhver tid vil "gøre det rigtige" (Palmer, 2016).

Det var vigtigt, at de involverede ikke fandt deltagelse i undersøgelsen belastende. Spillerne var ikke myndige, hvorfor der blev indhentet samtykke hos forældre/værger. Der blev indhentet samtykke fra alle spillere. I kvalitativ forskning bliver anonymisering af informanter anset som værende optimalt og tilstræbes hvis muligt. Det kan imidlertid være vanskeligt at leve op til fuldstændig anonymisering, da det vil betyde, at omtale af den setting, der undersøges, ikke må kunne føre til, at nogen vil kunne identificere undersøgelsespersonerne. Informanterne bliver pseudonymiseret, da klubberne stadig nævnes med navn. Informanternes navne er således erstattet af pseudonymer, så udtalelser ikke kan henføres til den pågældende informant, jævnfør datatilsynets regler for håndtering af persondata.

RESULTATER

Følgende resultatafsnit består af to dele, der har til formål at besvare hver sin del af problemformuleringen. Første del vil besvare spørgsmålet: Hvordan har deltagelse på foreningsfodboldhold betydning for opbygning af brobyggende og afgrænsende social kapital hos U14-piger med anden etnisk baggrund end dansk? Anden del besvarer spørgsmålet: - og hvad kan forklare dette?

Del 1: Fællesskab og sammenhold blandt pigerne på fodboldholdene

Fra første træning er det tydeligt på begge hold, at fodbold er en social idrætsgren, hvor snak, fjollerier og grin er en almindelighed blandt spillerne både før, under og efter fodboldtræningen. Sociale relationer observeres tydeligt blandt spillerne, der omgås hinanden på tværs af etniciteter. På holdene samler spillerne sig ofte i vennegrupper, når muligheden byder sig, men når selve træningen er i gang, kommunikerer spillerne sammen på tværs af grupper. På begge hold observeres et sammenhold, som særligt kommer til syne i kamplignende øvelser.

Flere spillere udtrykker holdånden som det positive ved fodboldsporten. Fodboldholdet omtales som et fællesskab, hvori alle har det godt med hinanden:

"(...) jeg snakker med dem alle sammen (...). Vi er ikke sådan nogle, der bagtaler hinanden, når det er, at vi kommer eller noget. Vi er alle sammen ét stort hold."

Shafia, B1908

Fodboldholdene opfattes af flere som et sted, hvor spillerne giver plads til hinanden, og hvor de kan komme, som de er:

"Man behøver ikke være perfekt (...). Man kan både være dårlig og god, midt imellem (...), og så er der ikke nogen, der kommer over og siger til dig, 'du er dårlig, du burde ikke være her'."

Selina, NBU

Både spillere og trænere omtaler den sociale trivsel som et kerneelement i oplevelsen af at indgå på holdene, og sammenholdet pointeres i flere interviews. Relationerne på holdet er uformelle, afslappede og præget af fjollerier og megen snak, hvilket er udtryk for trivsel, tryghed og social tillid. Ifølge Putnam er sådanne relationer gavnlige for individet og et tegn på opbygning af social kapital. Her er plads til alle, og samtlige spillere kan tale med hinanden uanset baggrund, hvilket Putnam betoner som vigtigt for inklusion og integration af mennesker med en anden etnisk baggrund end majoriteten. Pigerne er opmærksomme på hinanden og støtter og motiverer hinanden i kampsituationer. Fodboldholdet fremstår således som et sted, hvor pigerne i spillet lærer at udvise empati, hjælpsomhed og tillid over for deres holdkammerater. Egenskaber, der er relateret til social kapital, og som er vigtige for individ såvel som samfund. En af Putnams hovedpointer handler om, at individet opbygger normer for tillidsfuld generaliseret gensidighed, som sker i oplevelsen af, at andre mennesker udviser hjælpsomhed, når det er nødvendigt, hvilket øger individets tilbøjelighed til også at hjælpe andre mennesker, der har brug for det.

Mange spillere nævner fodboldkampe mod andre hold som noget af det, de glædes allermost over ved at gå til fodbold. I dette tilfælde styrker fodboldkampene fællesskabsfølelsen og sammenholdet blandt spillerne, da de oplever at kæmpe for et fælles mål. Det giver en forståelse af, at alle på holdet er vigtige for at få spillet til at fungere. Samtidig udviser spillerne respekt og tolerance over for hinanden. Rafia udtaler:

"Vi taber sammen, og vi vinder sammen, men alligevel er vi glade (...). Det er ikke sådan, hvis nogen misser et mål, så er vi ligesom sure på den person. Vi tager det mere som en joke, sådan 'kom igen' og så videre."

Rafia, NBU

Fodboldsporten tilskrives således en række kvaliteter, hvor det faktum, at sporten foregår i hold, og det at kæmpe sammen for at vinde har betydning i beskrivelsen af fodboldens positive sider. De beskriver turene til og fra kampe som noget af det, der styrker sammenholdet og venskaberne. De laver en musikspilleliste, som de

synger med på, stemningen er i top, og de knyttes til hinanden.

Det er således i kampsammenhænge, at spillerne er sammen som ét samlet hold, og det er her, at de ellers faste vennegrupper brydes op. Kampoplevelserne medvirker til øget tillid blandt spillerne og dermed til øget social kapital. Fodboldholdenes fællesskab, der er funderet i træning med konkurrence for øje, anses som værende af særlig forpligtende karakter, da spillerne her forpligter sig til fællesskabet og målet om at gøre sit bedste. Det bidrager til oplevelsen af at have et gensidigt ansvar for at gøre sit bedste for at nå det fælles mål. Fodboldtræningen såvel som fodboldkampe medvirker således til på flere parametre at fremme social kapital blandt spillerne.

Fodboldholdets etniske forskelligheder

Observationerne viser, at spillerne omgås hinanden på kryds og tværs af etniciteter, og ingen synes at fokusere på etniske forskelligheder. Andelen af piger med anden etnisk baggrund end dansk udgør på B1908s hold lidt over en tredjedel, og på NBU-holdet gælder det for lidt over halvdelen. Der skelnes ikke mellem, hvem der er hvem på holdet, når spillet er i gang. Der ses dog opdelinger i drikkepauser og før og efter træning, men disse er relateret til vennegrupper snarere end til etnisk baggrund, og samme tendens omtales i interviewene. Hvorvidt venskaberne er opstået af årsager, der er relateret til etnicitet, har undersøgelsen dog ikke grundlag for at svare på.

På holdene observeres der en høj grad af åbenhed over for nyankomne spillere, som trænerne opfordrer alle eksisterende spillere til at tage godt imod, hvilket spillerne også gør ifølge trænerne. Åbenheden over for nye kan bidrage til, at spillerne udvikler forståelse for værdien i at være imødekommende og sympatiske over for mennesker, de ikke kender i forvejen. Egenskaber, der er værdifulde for individ og samfund, jævnfør den brobyggende sociale kapital.

En etnisk divers sammensætning – lærerigt, men ikke nyt

Holdets sammensætning af forskellige etniciteter har forskellig betydning blandt spillerne. Mange opfatter det som sjovt og interessant, at ikke alle stammer fra samme land, da det giver mulighed for at få indblik i forskellige kulturelle og religiøse traditioner:

”Jeg er jo ikke født muslim, men Amina, hun er det, og så fortæller vi lidt sådan om, hvordan vores religion er og sådan noget, om de fejrer Eid eller. Ligesom, jeg fejrer jo også Eid hos min far, men hos min mor der fejrer jeg jul og sådan noget. Men det gør Amina jo slet ikke.”

Ebru, NBU

Den forskelligartede sammensætning bidrager til en øget forståelse for forskellige kulturer, traditioner og adfærd blandt spillerne, der dermed kan opleve at opbygge tillid til spillere, der har en anden baggrund end dem selv. Spillerne kan ligeledes opleve at blive anerkendt for deres forskelligheder.

Denne betydning hos spillerne bakkes op af NBU's træner, der fremhæver, at spillerne opnår gensidig respekt og forståelse for hinandens forskelligheder, og at fodboldholdet bidrager til integration af piger med anden etnisk baggrund end dansk. Ebrus udtalelse peger på, at relationerne på holdet er horisontale. Spillerne udviser respekt for hinanden og opfattes ligeværdige på tværs af religiøse og kulturelle forskelle. Hun beskriver, hvordan hun opbygger tillid til mennesker, der er anderledes end hende selv på parametre som religion og kulturelle traditioner. Dette og trænerens betragtninger viser et af kerneelementerne i brobyggende social kapital, som det etnisk blandede fodboldhold udgør et velegnet rum for. Det er ifølge Putnam i relationen til mennesker, der har andre kulturelle traditioner end dem selv, at spillernes gensidighedsnormer udvikles, da de er værdifulde for spillerne og for samfundet. De etnisk blandede sociale netværk, understreger Putnam, er af afgørende betydning for at skabe fællesskaber på tværs i nutidens mangfoldige samfund.

Flere andre spillere udtrykker, at de ikke tillægger de etniske forskelligheder nogen særlig betydning.

“Jeg synes ikke rigtig, man tænker på, hvor ens forældre kommer fra.”

Muflih, B1908

Denne opfattelse kan skyldes, at den etnisk blandede sammensætning også gør sig gældende i skolerne, som spillerne færdes på til daglig, hvilket bakkes op af både spillere og trænere. De etniske forskelligheder er dermed hverken et nyt eller særligt vilkår for spillerne.

På fodboldholdene opbygges nye bekendtskaber

I forlængelse af ovenstående analyse af holdenes brobyggende sociale kapital er det nærliggende at undersøge dybden af de brobyggende relationer, hvilke Putnam definerer som svage, løse og perifere i sin teori. Mange spillere søger ‘tilbage’ til vennegrupperne, når muligheden byder sig, og i spørgsmålet om relationerne uden for vennegrupperne beskrives de tilsyneladende også som perifere bekendtskaber. Om hvorvidt spillerne vil tale med nogle uden for vennegruppen, hvis de er triste, svares der:

“Nej det tror jeg faktisk ikke, jeg kunne. Fordi sådan et tæt forhold har vi heller ikke.”

Ebru, NBU

Om nyopståede relationer på holdet siger Rafia:

“Hmm, jeg vil ikke sige gode venner (...). Altså, vi snakker sammen, men det er ikke sådan gode venner.”

Rafia, NBU

Udsagnene om de beskedne relationer til spillerne uden for vennegruppen gentager sig i samtlige interviews med spillere og trænere og ses i observationerne. Det viser, at mange af holdenes relationer er af brobyggende karakter. Venskaberne inden for vennegrupperne synes stærke, hvorimod relationen til de udenforstående i højere grad karakteriseres som bekendtskaber. I nedenstående analyse udfoldes relationerne, der udspiller sig inden for vennegrupperne.

På fodboldholdene styrkes de nære venskaber

I forlængelse af ovenstående analyse af tilstedeværelsen af brobyggende social kapital er det relevant at undersøge opbygningen af afgrænsende social kapital blandt spillerne. Vennegrupper og tætte venskaber er tydelige at observere på fodboldholdene, og det fremhæves også i de forskellige interviews. I NBU består de nære relationer af større grupper af fire-otte piger, mens det i B1908 ofte er mindre grupper eller vennepar. I NBU er venskaberne særligt tydelige, da pigerne til samtlige træninger ofte griner højlydt, snakker højt, fortæller vittigheder, skriger og smiler. I B1908 ses venskaberne ved snak, grin og fjollerier. På begge hold synes netværkene at være baseret på relationer, der går tilbage til tiden før fodbold, og de virker til at være trygge i hinandens selskab.

I interviewene bekræftes ovenstående observationer. Flere omtaler dem, de i forvejen kendte, som deres gode venner og som nogle, de vil henvende sig til, hvis de er kede af det. En enkelt udtaler, at hun også ville stoppe på holdet, hvis hendes veninder gjorde det. Hun spiller fodbold, fordi hun kan dyrke sine venskaber der, og det var også årsagen til, at hun startede. De eksisterende og nære venskaber bliver således dyrket under fodboldtræningen. Dette genkender træneren i NBU:

“For nogle af pigerne, der er det vigtigste for dem at komme ud og hygge sig med veninderne.”

Klaus, NBU

Desuden pointerer flere piger, at fodbolden ikke alene giver plads til at eksisterende venskaber dyrkes – fodbolden har bidraget til, at venskaberne er blevet stærkere:

“Jeg føler sådan, at vi er blevet lidt mere tættere.”

Selina, NBU

“(...) og så startede vi til fodbold, og så blev vi mere tætte.”

Amina, NBU

Ifølge Putnam er disse nære og tillidsfulde netværk et udtryk for afgrænsende social kapital, og de er vigtige for individet, da de opleves som en tryghed og støtte.

Den sociale sammensætning i vennegrupperne peger i retning af afgrænsende sociale netværk, da køn, alder og etnicitet i de fleste relationer er ens. På begge hold udgør vennegrupperne, hvis ikke udelukkende så i høj grad piger med den samme etnicitet. Den etniske sammensætning har tilsyneladende en betydning for opbygningen af nære relationer og venskaberne på holdet. Dog fortælles det i interviewene med både spillere og trænere, at gruppedannelsen er sket forud for, at spillerne begyndte til fodbold. I denne undersøgelse tyder det på, at vennegrupperne er så sammentømret, at pigerne i højere grad fokuserer på, at de etablerede venskaber vedligeholdes, end at nye relationer skabes. Det indikerer, at spørgsmålet om etnicitetens betydning for relationerne snarere handler om, at pigerne dyrker de i forvejen eksisterende venskaber end et bevidst fravalg af at lære andre etniciteter at kende. Det egentlige til- eller fravalg er sket, inden pigerne startede til fodbold. Forklaringen bakkes op af NBU's træner, der samtidig peger på, at det snarere handler om tidligere opbyggede vennegrupper end om etniciteter, og at spørgsmålet om, hvilken etnicitet spillerne har, er irrelevant på fodboldholdet.

Del 2: Trænerens betydning for spillernes sociale kapital

På begge fodboldhold er trænere forskellige fra spillerne. Trænere er begge etnisk danske mænd over 30 år. Derfor er det nærliggende at undersøge, hvordan trænere i deres virke påvirker pigernes sociale kapital. Træneren udfylder en rolle som autoritet og rollemodel på fodboldholdet, samtidig med at forskelligheden træner og spiller imellem tvinger pigerne til aktivt at tage stilling til, hvordan denne relation skal formes. Trænerens fremtoning over for spillerne antages endvidere at være af væsentlig betydning for, hvordan spillerne opfatter hinanden. I NBU arbejdes der målrettet på at lære spillerne om vigtigheden i at acceptere de forskelligheder, der er internt på fodboldholdet. Han har til hensigt at klæde pigerne på til livets udfordringer og udviser således refleksivitet omkring kvaliteterne ved etnisk blandede fodboldhold. For ham er det afgørende, at pigerne kan begå sig blandt, acceptere og respektere alle mennesker uanset baggrund, etnicitet, køn eller andre

forskelligheder. Klaus fra NBU har derfor fokus på at bryde med de allerede etablerede vennegrupper og nære relationer. Klaus tager som træner ansvaret for at udvikle holdets mangfoldighed og tolerance, og det er med til at underbygge analysen af, at der er plads til brobyggende social kapital. Trænerne går en relationel balancegang mellem at være ven og at være den ansvarlige voksne, der varetager foreningens interesser og værdier i sit virke som træner. På begge hold omtales trænerne med ord som 'god' og 'sjov', men respekteres også, hvis det bliver for useriøst. De interviewede piger fra B1908, herunder bl.a. Shafia, beskriver Brian på samme måde:

"Jeg synes, han er sød og sådan. Han er også meget sjov, men nogle gange, når man ikke tager det seriøst, så kan han godt blive lidt for sur."

Shafia, B1908

I NBU er fortællingen om Klaus tilsvarende. De interviewede piger beskriver ham som sjov, god og en ven, når de taler om ham. Ebru italesætter sin oplevelse af Klaus således:

"Jeg har et meget nært forhold med trænerne (...) han er faktisk virkelig god. Jeg tror ikke rigtig, jeg ville have gået der, hvis vi havde sådan en dårlig træner."

Ebru, NBU

Citaterne viser, at trænerne er lykkedes med at skabe et rum for læring og gensidig respekt. Pigernes beskrivelser af spiller-/træner-relationen peger på, at de er trygge, og at de har en god relation til hinanden, hvilket er en forudsætning for at fremme social kapital.

På begge hold arbejder trænerne med spillerinddragelse. Det er dog ikke noget, trænerne omtaler som et særligt fokus, men af pigerne opleves det som en kvalitet. Det kommer til udtryk i interviews med piger på begge hold.

"(...) så lader han os andre snakke og komme med ideer til, hvordan man ligesom spiller."

Zarah, B1908

Måderne, hvorpå de to trænere afholder og faciliterer træninger, er vidt forskellige, hvilket i denne kontekst er interessant. Det er særligt på tolerancen over for pigernes fjollerier, der ses en forskel. I NBU får pigerne plads og lov til at hygge sig og fjolle rundt med hinanden. Klaus finder det vigtigt i sin rolle som træner at møde pigerne, hvor de er. Han giver plads til dem, der har brug for struktur, men også til

dem, der har behov for at komme ud og hygge sig med veninderne. I begge situationer er det vigtigt for Klaus at skabe et rum med fodbolden i centrum, hvor det hele kan lade sig gøre, så alle har det sjovt. I observationerne bliver netop dette meget tydeligt. Pigerne i NBU påpeger, at det er den afslappede tilgang og stemning, der gør det sjovt at komme. Pigerne får tid og plads til at hygge sig og dermed arbejde på relationerne hinanden imellem. Det kan forklare, hvorfor pigerne i NBU i højere grad end pigerne i B1908 taler om, at de er venner indbyrdes på holdet og derfor ønsker at styrke deres relationer. I B1908 er Brians tilgang, at der skal være plads til hygge, og pigernes trivsel skal være i fokus, men han tilføjer også, at B1908 er en fodboldklub, og derfor skal der spilles fodbold. Brian finder det vigtigt at blive respekteret for at kunne facilitere en god træning. Derfor sender han piger, der ikke bidrager til træningen, hjem, da han mener, at en useriøs spiller kan ødelægge det for de andre. Det forlyder og observeres, at der også er plads til hygge, grin og fjollerier. Træningen i B1908 opleves mere stringent og bekræfter idealet om, at der til træning skal trænes. Denne tilgang kan medføre, at der ikke efterlades tid til at skabe eller styrke relationer indbyrdes på holdet, hvilket er tilfældet i NBU, hvor relationer omtales i mere udpræget grad.

Relationen træner og spiller imellem er i dette tilfælde brobyggende, idet der er opbygget en relation imellem individer, der er forskellige i køn, alder og etnicitet. Trænernes praksis kan anses som fremmede for pigernes sociale kapital – i NBU er det mere udtalt end i B1908, fordi der arbejdes målrettet med at udfordre de nære relationer og støtte dem i at skabe et bredere netværk på tværs af vennegrupper, skoler og etnicitet. Endvidere er involveringen af pigerne i træningsplanlægningen demokratiskabende og med til at fremme pigernes forståelse for hinandens behov og interesser på fodboldbanen i forhold til at skabe et sammentømret og mere socialt og kompetent fodboldhold. Spillerinvolvering giver oplevelsen af at få demokratisk indflydelse og blive hørt af en voksen.

Foreningens betydning for spillernes sociale kapital

Trænerne repræsenterer den pågældende forening og er pigernes nærmeste bindeled dertil. Trænerne arbejder med en målsætning, der antageligt tager udgangspunkt i en operationalisering af foreningernes værdier og visioner. Det er afgørende for pigerne at have mulighed for at diskutere målsætning og bidrage med deres syn på træningerne med trænerne.

I de to klubber eksisterer også to forskellige kulturer. NBU er vokset ud af et multikulturelt samfund på Nørrebro og har altid beskæftiget sig med en etnisk divers medlemssammensætning. De er eksplicitte om, at de har fokus på at fremme trivslen blandt lokalområdets børn og unge. B1908 har siden stiftelsen skullet forholde sig til en markant ændring i det geografiske nærområde samt medlemsammensætningen, hvor særligt den etniske diversitet har ændret sig i takt med

migrationen til Danmark de seneste årtier.

De to trænere er ligeledes forskellige. Til et spørgsmål om målsætningen for holdet svarede Klaus:

“Ja, altså som udgangspunkt er målsætningen, at vi skal have så mange som muligt til at spille fodbold.”

Klaus, NBU

Han gør det i samme ombæring klart, at NBU er en klub med plads til alle. Det følger Københavns Kommunes øgede fokus de seneste tre år på at få flere piger ind i foreningslivet, hvilket har øget tilstrømningen af piger til NBU. Det er således tydeligt, at der i NBU er særligt fokus på fodboldens kvaliteter, når det kommer til det inkluderende fællesskab.

Anderledes er Brians udlægning af B1908's målsætning, hvor fokus løst kan defineres som konkurrenceorienteret:

“(...) jeg skal jo se det som et fodboldhold, som skal ud. Klubben vil jo gerne have, de vil jo helst ikke have, at vi bliver sidst hele tiden. Det ville være ærgerligt (...)”

Brian, B1908

I interviewet med Brian omtales klubbens evne til at inkludere nye spillere i fællesskabet lidt anderledes. Han siger:

“(...) hvor jeg nogle gange lige skal, jeg skal lige tælle til ti, fordi hvad skal jeg bruge de piger til? (...)”

Brian, B1908

Han finder det udfordrende at favne alle, når klubbens fokus er på resultatet. I en uformel samtale med holdlederen blev der talt om, at klubben og holdet tidligere har måttet lade spillere gå grundet manglende ressourcer til at træne en trup med et alt for spredt niveau (observationsnoter).

Det tyder på, at de to træneres praksis i nogen grad er formet af foreningerne, og at dette indirekte har indflydelse på det sociale fællesskab på holdene. Træningen i B1908 er seriøs og præget af et resultatorienteret fokus. Anderledes er stemningen i NBU, der har øje for det sociale i fodboldspillet, hvor træningen således er mere uformel og har fokus på relationer og inklusion. Med udgangspunkt i denne undersøgelses fokus, som har været på spillernes forståelse, er det vanskeligt at afdække, hvorvidt den ene forenings tilgang er en mere hensigtsmæssig arena til opbygning af social kapital end den anden. Observationerne tyder dog på, at foreningens visi-

on kan have nogen betydning. Dette spørgsmål rejses igen i diskussionen.

DISKUSSION OG KONKLUSION

Formålet med denne artikel har været at undersøge, hvordan deltagelse på fodboldhold i foreningsregi har betydning for opbygning af brobyggende og afgrænsende social kapital hos U14-piger med anden etnisk baggrund end dansk, og hvad der kan forklare det.

Fodbold i foreningerne B1908 og Nørrebro United har den betydning for pigerne, at deres afgrænsende sociale kapital styrkes, da deres allerede etablerede relationer bliver stærkere, og samtidig styrkes deres brobyggende sociale kapital, fordi de opnår nye bekendtskaber. En anden arena har vist sig at være af afgørende betydning for de sociale relationer og dermed den sociale kapital, der findes på holdene: skolen. Mange af de eksisterende venskaber stammer fra skolen, som pigerne til daglig går på, og disse relationer er stærke og dyrkes fortsat, når pigerne mødes til fodbold. Af den grund prioriteres relationerne til holdets øvrige piger fra andre skoler ikke og forbliver derfor på et bekendtskabsniveau. Den etniske sammensætning inden for de nære vennegrupper er overvejende homogen. Spillerne oplever dog i høj grad at indgå i ét stort fællesskab, der går på tværs af etniciteter og piger fra andre skoler såvel som på tværs af køn og alder, når det gælder relationen til trænerne, og dette fremmer den brobyggende sociale kapital blandt spillerne. Holdenes etniske mangfoldighed opfattes hos de fleste som naturligt og som en banalitet, da de er vant til forskelligartede etniciteter i skolen og i lokalområdet. Sociale arrangementer, ture og kampe bliver fremhævet som det positive i fodbolden og som det, der skaber det gode sammenhold. Trænernes målsætninger og foreningens vision har til en vis grad også betydning for, hvorvidt fodboldens sociale potentialer prioriteres og anses som væsentlige på holdet. B1908's træninger er i højere grad seriøse og målrettede end i NBU, hvor der er megen plads til det sociale og dermed for opbygning af social kapital.

Er idrætsforeningerne en velegnet arena for udvikling af social kapital?

På baggrund af ovenstående konklusion, der fremhæver, at skolen har væsentlig betydning for spillernes relationer på fodboldholdet, er det nærliggende at dykke dybere ned i spørgsmålet om den sociale betydning, foreningen spiller for pigerne. Diskussionen er interessant set i lyset af de sociale kvaliteter, foreningsidræt tilskrives fra politisk side.

Gennem interviews med både spillere og trænere blev det tydeligt, at fodboldforeningen er en arena, hvori der opleves lighed på tværs af etniciteter. Til spørgsmålet om betydningen af etnicitet er det entydige svar, at det ikke er noget, der spiller nogen nævneværdig rolle for fodboldspillet, og at det udover at bidrage po-

sitivt med forståelse for andre kulturer ikke er et opmærksomhedspunkt. Samme billede viser sig i et studie af integration i danske fodboldklubber blandt drenge med anden etnisk baggrund end dansk. Klubledere og trænere beskriver det som afgørende, at etnisk danske og anden etniske behandles ligeværdigt (Agergaard & Sørensen, 2009; 2010). Billedet indikerer, at fodboldklubber udgør en arena, hvor fokus alene er på selve aktiviteten og ikke på forskelligheder blandt etniciteter. Det underbygger teorien om, at brobyggende social kapital kan opbygges i fodboldforeninger.

I analysen blev det fundet, at trænerens opfattelse og foreningens profil synes at have betydning for, hvorvidt brobyggende og afgrænsende social kapital opbygges på fodboldholdet. I B1908 er omgangstonen og stemningen under træning seriøs og fokuseret omkring spillet, hvilket hænger sammen med trænerens og foreningens ønske om dygtiggørelse af spillerne, og hvorfor spillere med mangelfulde færdigheder ikke får lov at spille kamp. På holdet i NBU opleves stemningen mere afslappet, og fokus er i høj grad på det sociale aspekt. Skille fremhæver i et norsk studie idrættens grundlæggende konkurrenceelement som værende en hindring for de sociale potentialer (2011: 250). Orienteringen mod konkurrence undergraver det løsslupne sociale element, da konkurrence indebærer udtagelse, eksklusion og elitisme. Pointen er interessant i perspektiv til de to forskellige tilgange til fodboldtræningen, der praktiseres i henholdsvis B1908 og NBU, da den understøtter observationen af, at social kapital måske bedst realiseres i mindre konkurrenceorienterede miljøer. Nutiden taget i betragtning, hvor mange unge oplever stort præstationspres i hverdagen, er det måske netop modspillet og frirummet med højt til loftet, som fodboldtræningen i NBU synes at tilbyde, at unge kan have brug for.

Omvendt viser analysen, at spillere i både B1908 og NBU motiveres af kamp og konkurrence, og at det er i disse situationer, de bryder ud af de vante og trygge vennegrupper og oplever at være en del af fællesskabet og sammenholdet, hvor alle kæmper for ét og samme mål. Dette viser i modsætning til førnævnte, at kampe ikke udelukkende er en hæmsko for de sociale potentialer, men snarere er det, der knytter spillerne sammen og får dem til at brobygge og opbygge social kapital.

Målbare krav for støtte til idrætsforeningerne?

Det er nærliggende i denne kontekst at reflektere over, i hvilken grad de frivillige idrætsforeninger lever op til de krav, der ligger til grund for modtagelse af offentlig støtte. Er de danske idrætsforeninger så velegnede til at løfte sociale opgaver, integrere og skabe brobyggende netværk, som de tilskrives, og som der tildeles støtte på grundlag af? Som nævnt understreger tidligere regeringer såvel som den nuværende vigtigheden af de frivillige foreninger for demokratiet, sammenhængskraften og tilliden i det danske samfund (Regeringen, 2016: 79; Regeringen, 2022: 50; UFM, 2019; 18). Det forventes således, at der i de frivillige idrætsforeninger

fokuseres på at fremme opbygningen af positive forpligtende fællesskaber, integration og inklusion samt at fremme demokratiet og det frivillige lokale engagement (Østerlund, 2013). Det er interessant at diskutere, i hvilken grad disse faciliteres hos målgruppen, og hvordan dette sikres.

Der findes ingen mål for, hvordan de frivillige idrætsforeninger skal levere resultater, der lever op til ovenstående (Ibsen, 2014: 36-39; Ibsen et al., 2016). Ikke-målbare krav til resultater fører til nysgerrighed over for legitimeringen af støtte til idrætsforeningerne. Endvidere fremgår det i rammeaftalerne, at der skal arbejdes med mangfoldighed i idrætsforeningerne (Kulturministeriet for DIF, 2015; Kulturministeriet for DGI, 2015). Undersøgelsens fund peger i retning af, at de fællesskaber, piger med anden etnisk baggrund end dansk oplever på fodboldholdene, er etableret i en anden arena end i fodboldklubben. Således kan undersøgelsen argumentere for en mangfoldig idræt på de pågældende fodboldhold, men graden af brobyggende social kapital kan diskuteres. Pigerne på fodboldholdene opsøger og er primært sociale med dem, de allerede har en relation til, hvilket understreger, at de allerede etablerede relationer i B1908 og NBU blandt U14-piger henholdsvis vedligeholdes eller styrkes. Den primære, nære netværksdannelse sker andetsteds. Informanterne peger på skolen, ungdomsklubben eller blot lokalområdet, som andre mulige arenaer.

Undersøgelsen viser dog, at der ikke skal herske tvivl om, at foreningerne i nogen grad må anses som fremmede for social kapital blandt målgruppen. Det synes gavnligt, at foreningerne kan hjælpe til, at etablerede, afgrænsende relationer blandt U14-pigerne styrkes, hvorimod de i mindre grad synes at fremme brobyggende relationer.

Teoretiske og metodiske refleksioner

I dette afsnit vurderes og diskuteres de teoretiske og metodiske tilgange, som har ledt til undersøgelsens konklusioner.

En teoretisk refleksion vedrører den baggrund, som Putnams teori om social kapital stammer fra. Putnam er som bekendt amerikaner, og hans teoriforståelse i *Bowling Alone* er dermed forankret i et amerikansk samfundssyn. Det amerikanske samfund bærer præg af et liberalistisk syn på den enkelte, mens det danske samfund baserer sig på en velfærdsstat, der er grundlagt på tillid til den enkelte såvel som til staten (Greve, 2015). Gert Tinggaard Svendsen præsenterer et alternativt og nordisk blik på social kapital og tillidsbegrebet (Svendsen & Svendsen, 2016), der vil kunne anvendes i et fremtidigt studie om relationsdannelse i idrætsforeninger. Tillid er et kernebegreb, der bruges i karakteristikken af den danske velfærdsstat. I Danmark vokser vi op i en stat og i et system, som vi har tillid til, og det har positiv indflydelse på vores medmenneskelighed (ibid.). Forståelsen af social kapital og tillid er ikke som sådan forskellig mellem Putnam og Svendsen, men

i måden, hvorpå det opstår, adskiller de to sig fra hinanden. Hvor Putnam opfatter vores tillid som noget, der opbygges i de nære sociale relationer, tilskriver Svendsen tillidsopbygningen en samfundsmæssig kontekst, der skyldes vores tillidsfulde forhold til staten. Vi skal kunne stole på, at vores medborgere ikke snyder sig fra at betale skat, og vi skal turde stole på, at myndighederne forvalter vores skattebidrag hensigtsmæssigt. Vi tror på, at staten vil os det godt og støtter os, hvis det skulle blive nødvendigt (ibid.). En sådan tillidsfuld opfattelse påvirker måden, vi møder andre mennesker på, da vi ligeledes er tilbøjelige til at tro på en tillidsfuld relation til dem. Nødvendigheden af at styrke vores tillid til andre mennesker i eksempelvis en idrætsforening adskiller sig derfor fra den amerikanske kontekst, som Putnams opfattelse stammer fra, hvor tillidsbegrebet forstås anderledes. De frivillige foreningers rolle i opbygning af social kapital og tillid til sine medborgere kan siges at have anden nødvendig og relevant betydning i USA, hvor samme tillid til stat såvel som medborger ikke gør sig gældende i samme grad, som det er tilfældet i en dansk kontekst. I fremtidige studier vil Svendsens forståelse således kunne bidrage med skandinavisk orienterede perspektiver.

I en metodisk refleksion omkring undersøgelsens resultater er det væsentligt at understrege, at et kvalitativt studie ikke tilvejebringer neutral viden, men at bestemte spørgsmålsformuleringer kan føre til bestemte svar (Brinkmann & Tanggaard, 2010). Netop denne antagelse understreger en af svaghederne ved indeværende undersøgelse, nemlig den unge alder på hovedparten af informanterne. Spillernes alder var antageligt en begrænsning i interviewsituationer, hvilket kom til udtryk gennem korte og beskedne svar, der bar præg af, at de ikke tidligere har forholdt sig reflektivt til spørgsmål om relationer og venskaber. En vanskelighed ved at interviewe yngre informanter kan være, at de ser voksne som autoriteter, der kræver særlige typer af svar (Punch, 2002; Flewitt, 2005; Hill, 2005). Dette er nødvendigt at forholde sig til i udarbejdelsen af fremtidige studier.

De logistiske rammer omkring interviewsituationer på de to hold resulterede i en væsentlig forskel i den form, interviewene havde. I B1908 var formen indendørs ansigt-til-ansigt-interviews, hvor de i Mimersparksen ved NBU var gående interviews omkring boldbanen. Den mere uformelle gående form synes at invitere pigerne til at være mere afslappede og åbne, end tilfældet var under de siddende interviews. Rasmussen et al. påpeger ligeledes, at en uformel *setting* er mere virksom i interviews med børn end den formelle, opstillede situation, hvor den 'voksne' sidder over for barnet (2017). Empirien tager afsæt i to supplerende metoder, der har til hensigt at danne grundlag for et metodisk stærkt design. Forud for de foretagne interviews er der foretaget observationer, der ud over at bidrage til at inspirere og informere interviewguiden, har betydet en øget trykthed i interviewsituationerne. Der er endvidere foretaget observationer efter de udførte interviews med det formål at opnå en bedre forståelse af konteksten, der omtales i interviewene. Denne

triangulering af metoder samt stringente metodiske tilgange understreger en høj validitet i undersøgelsen.

Det er sandsynligt, at andre forskere vil fortolke og opleve situationer anderledes, hvis de søger at efterprøve undersøgelsen, hvorfor resultater givetvis vil adskille sig fra artiklens fund. Dog synes undersøgelsen alligevel i høj grad at være gennemsigtig.

Artiklen bidrager til en nuanceret indsigt i, hvordan piger med anden etnisk baggrund end dansk udvikler social kapital på U14-fodboldhold.

LITTERATURLISTE

- Agergaard, S. (2013). Hvordan danske idrætsforeninger blev arenaer for etnisk integration: udvikling og tilegnelse af en integrationspolitik for idræt. In, Agergaard, S., & Bonde, H. (2013). *Integration gennem Kroppen: Idræt, etnicitet og velfærdspolitik*. Kbh: Museum Tusculanum.
- Agergaard, S., & Sørensen, J. K. (2010). Policy, Sport and Integration: The case of talented ethnic minority players in danish football clubs. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 2(2), 205-221. <https://doi.org/10.1080/19406940.2010.488067>
- Agergaard, S., & Sørensen, J. K. (2009). The Dream of Social Mobility: Ethnic minority players in danish football clubs. *Soccer & Society*, 10(6), 766-780. <https://doi.org/10.1080/14660970903239966>
- Andersen, B., Andersen, M., & Nedergaard, O. (1997). *Holdbold: Om spillenes historie, udvikling, kvaliteter og pædagogik*. Århus: Systeme.
- Bennike, S., Schelde, N. & Porse, R. (2020): *Diversiteten i dansk fodbold - en undersøgelse med fokus på alder, køn, indkomst, uddannelseslængde, etnicitet og seksualitet*. DBU Projekt & Analyse. Brøndby.
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2010). *Kvalitative Metoder. En grundbog*. København: Hans Reitzel.
- Bruselius-Jensen, M., Sørensen, N. U. & Nielsen, K. T. P. (2021): *Kan ungefællesskaber gøre ondt? Kortlægning af unges relationer med hinanden og deres betydning for den sociale trivsel og mistrivsel*. Aalborg Universitet.
- Clark, A., & Moss, P. (2011). *Listening to young children: The mosaic approach* (2.th ed.). London: National Children's Bureau.
- Danmarks Statistik (2019). *Folketal 1. Januar efter køn, alder, herkomst, oprindelsesland og statsborgerskab*. Lokaliseret d. 13. maj 2019, på <https://www.statistikbanken.dk/FOLK2>.
- DIF (2018). *Medlemstal*. Lokaliseret d. 9. april 2019, på <https://www.dif.dk/da/politik/vi-er/medlemstal#DIF%20i%20kommuner>.
- Flewitt, R. (2005). *Conducting research with young children: Some ethical con-*

- siderations. *Early Child Development and Care*, 175(6), 553-565. <https://doi.org/10.1080/03004430500131338>
- Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219-245. <https://doi.org/10.1177/1077800405284363>
- Greve, B. (2015). *Welfare and the Welfare State: Present and future*. New York; Abingdon, Oxon: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315557908>
- Hill, M. (2005). Ethical considerations in researching children's experiences. In, Greene, S., & Hogan, D. (2005). *Researching Children's Experience: Approaches and methods*. GB: Sage Publications Ltd. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bch339>
- Ibsen, B. (2014). Grundstøtte eller præstationsstøtte: virkningen af forskellige former for statsstøtte til idrætsorganisationerne. In, Eskelund, K., & Skovgaard, T. (2014). *Samfundets Idræt: Forskningsbaserede indspark i debatten om idrættens støttestrukturer*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Ibsen, B. & Eichberg, H. (2012). Dansk idrætspolitik: mellem frivillighed og statslig styring. In, Eichberg, H. (2012). *Idrætspolitik i Komparativ Belysning: National og international*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Ibsen, B., Fehsenfeld, M., Nielsen, L., B., Boye, A., M., Malling, R., Andersen, L., G., Jørgensen, I., M., L., Davidsen, R., Sørensen, L. (2012). *Idræt i Udsatte Boligområder*. Odense: Syddansk Universitet Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, & Metopos.
- Ibsen, B., Nichols, G., & Elmoose-Østerlund, K. (2016). *Sports Club Policies in Europe: A comparison of the public policy context and historical origins of sports clubs across ten european countries*. Odense: Centre for Sports, Health and Civil Society, University of Southern Denmark.
- Ibsen, B., Pilgaard, M., Høyer-Kruse, J., Stöckel, J., T. (2015). *Pigers Idrætsdeltagelse: Hvorfor er der så mange piger, der ikke går til idræt?* Odense: Syddansk Universitet.
- Kulturministeriet for DIF (2015). *Rammeaftale: Danmarks Idrætsforbund 2015-2018*. Lokaliseret d. 14. maj 2019, på https://kum.dk/fileadmin/KUM/Documents/Kulturpolitik/Idrat/Rammeaftaler_2015/Rammeaftale_DKs_Idraetsforbund_2015_2018_DOK2783053.pdf.
- Kulturministeriet for DGI (2015). *Rammeaftale: DGI 2015-2018*. Lokaliseret d. 14. maj 2019, på https://kum.dk/fileadmin/KUM/Documents/Kulturpolitik/Idrat/Rammeaftale_2016-2018/DGI_rammeaftale_2016-2018.pdf.
- Palmer, C. (2016). Ethics in sport and exercise research: from research ethics committees to ethics in the field. In, Smith, B. & Sparkes, A., C. (Eds.). (2016). *Routledge Handbook of Qualitativ Research in Sport and Exercise*. Abingdon: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315762012>
- Pilgaard, M., & Rask, S. (2016). *Danskernes motions- og sportsvaner 2016*. Idrættens Analyseinstitut.
- Punch, S. (2002). Research with children: The same or different from research with adults?

- Childhood, 9(3), 321-341. <https://doi.org/10.1177/0907568202009003005>
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of american community*. New York: Simon & Schuster. <https://doi.org/10.1145/358916.361990>
- Putnam, R. D. (2007). E pluribus unum: Diversity and community in the Twenty-first century the 2006 Johan Skytte prize lecture. *Scandinavian Political Studies*, 30(2), 137-174. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2007.00176.x>
- Putnam, R. D., Leonardi, R., & Nanetti, R. Y. (1993). *Making Democracy Work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton: Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400820740>
- Rask, S. & Eske, M. (2020). Status på danskernes idrætsdeltagelse 2020. Idrættens Analyseinstitut.
- Rasmussen, K. (2013). Visuelle tilgange og metoder i tværfaglige pædagogiske studier: En antologi baseret på erfaringer og indblik fra forskning, udviklingsarbejde og undervisning. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.
- Rasmussen, K., Warming, H. & Kampmann, J. (2017). Indledning. In, Kampmann, J., Rasmussen, K. & Warming, H. (red.) (2017). *Interview med børn*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Regeringen (2016). Regeringsgrundlag Marienborgaftalen 2016: For et friere, rigere og mere trygt Danmark. Læst d. 13. maj 2019, på <http://www.stm.dk/multimedia/Regeringsgrundlag2016.pdf>.
- Regeringen (2022). Regeringsgrundlag 2022: Ansvar for Danmark, Det politiske grundlag for Danmarks regering. Læst d. 29. december 2022, på <https://www.stm.dk/statsministeriet/publikationer/regeringsgrundlag-2022/>
- Skille, E. Å. (2011). The conventions of sport clubs: Enabling and constraining the implementation of social goods through sport. *Sport, Education and Society*, 16(2), 241-253. <https://doi.org/10.1080/13573322.2011.540430>
- Smith, B. & Sparkes, A., C. (2016). Interviews: Qualitative interviewing in sports and exercise sciences. In, Smith, B. & Sparkes, A., C. (Eds.). (2016). *Routledge Handbook of Qualitative Research in Sport and Exercise*. Abingdon: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315762012>
- Sparkes, A., & Smith, B. (2014). *Qualitative research methods in sport, exercise and health: From process to product*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203852187>
- Svendsen, G. T., & Svendsen, G. L. H. (2016). *Trust, social capital and the Scandinavian welfare state: Explaining the flight of the bumblebee*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781785365584>
- Thing, L. F. & Ottesen, L. (2008): MacDonaldisering af den danske idrætskultur. *Krydspres - sport, medier og udøvere*. Redigeret af Madsen, B. V. m.fl.: Idrætshistorisk Årbog 2008, Syddansk Universitetsforlag. <https://doi.org/10.7146/ffi.v24i1.31653>
- Uddannelses- og forskningsministeriet (UFM). (2019). *Retfærdig retning for Danmark*.

Regeringen Mette Frederiksens forståelsespapir. Læst den 7. december 2019: <https://ufm.dk/ministeriet/regeringsgrundlag-vision-og-strategier/regeringen-mette-frederiksens-forstaelsespapir>

Udlændinge- og integrationsministeriet (2021): Minister og organisationer i nyt samarbejde: Flere børn med indvandrerbaggrund skal ind i foreningsfællesskabet. Læst den 24. februar 2022: <https://uim.dk/nyhedsarkiv/2021/maj/minister-og-organisationer-i-nyt-samarbejde-flere-boern-med-indvandrerbaggrund-skal-ind-i-foreningsfaellesskabet/>

Østerlund, K. (2014). Danske idrætsforeningers sociale kapital: Demokrati, socialt liv og frivilligt arbejde. In, Eskelund, K., & Skovgaard, T. (2014). Samfundets idræt: Forskningsbaserede indspark i debatten om idrættens støttestrukturer. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Østerlund, K. (2013). Foreningsidrættens sociale kvaliteter: En social kapital-inspireret undersøgelse af danske idrætsforeninger og deres medlemmer. PhD, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Odense: Syddansk Universitet.

Østerlund, K., & Seippel, Ø. (2013). Does membership in civil society organizations foster social integration? the case of danish voluntary sport organizations. *Journal of Civil Society*, 9(4), 391-413. <https://doi.org/10.1080/17448689.2013.847548>

ABSTRACT

Sports clubs are associated with various social potentials such as diversity and inclusion. Politically, it is expected that sports clubs will contribute to the integration of citizens with different ethnic backgrounds and to a larger social network. This article is based on a qualitative study of social qualities in two ethnically mixed U14 girls' football teams. The results show that school is the most central arena for establishing social relations, but the football team helps to strengthen the relationships among each other and the experience of being part of a community.